

Resumé

Z nacistického koncentračního tábora do sovětského gulagu. (Osudy ostravských Židů z transportů do Niska nad Sanem)

První nacistické transporty Židů z Ostravy, Katovic a Vídně v říjnu 1939 směřovaly do Niska nad Sanem, kde si Židé měli vybudovat koncentrační tábor. Bylo v něm ale uvězněno jen asi pět set osob, zatímco většinu z téměř pěti tisíc deportovaných Židů zahnal stráž SS na území Sovětského svazu. Sovětské úřady však ilegální přechod státní hranice trestaly uvězněním v táborech nucené práce, tzv. gulazích. Další běženci, kterým se podařilo šťastně přejít hranici a usadit se v okolí Lvova, byli později spolu s místním obyvatelstvem deportováni na Sibiř. Tyto represe postihly většinu z asi osmi set Židů z Ostravska, zahnaných tehdy do Sovětského svazu. Archivní dokumenty dokládají, jak se pokoušeli navázat spojení s československými úřady v exilu, i jak se vyrovnávali s novými životními podmínkami. Sledují rovněž jejich další osudy poté, co se ocitli v gulazích nebo ve vyhnanství. Z dobových dokumentů a svědectví byl sestaven přehled míst v Sovětském svazu, ve kterých byli věznění nebo internováni až do doby, než jim amnestie umožnila vstoupit do československého zahraničního vojska. Studii doplňují příběhy několika židovských rodin z Ostravy a okolí, které patřily k obětem represí.